

Vanliga frågor om församlingsvalet

1. Var kan man beställa valdokument?

Kyrkostyrelsen ordnar tryckningen av valdokumenten för församlingsvalet 2018 i samarbete med Grano Oy. Beställningstiden för valdokumenten gick ut 8.3. För senare beställningar och tilläggsbeställningar kan man kontakta Jari Sarekoski (jari.sarekoski(at)grano.fi, tfn 0500 440 648). Röstsedlarna samt de val- och ytterkuvert som behövs vid förhandsröstningen ska beställas från Grano Oy.

Övriga valdokument (bl.a. förhandsröstningshandlingar och stiftelseurkunder för valmansföreningar) kan också skrivas ut på webbplatsen info.forsamlingsvalet.fi.

2. När måste en person som hör till kyrkan bli medlem i en viss församling för att kunna rösta i den församlingen i församlingsvalet hösten 2018?

Personen bör ha antecknats som medlem i den aktuella församlingen senast 15.8.2018 för att kunna rösta. Om en församlingsmedlem har flyttat till en annan församlings område efter 15.8 har personen rösträtt i sin "gamla" församling. (23 kap. 12 § i kyrkolagen)

3. När måste en person som inte hör till kyrkan bli medlem i kyrkan för att kunna rösta i församlingsvalet?

Också en person som inte hör till kyrkan bör ha antecknats som medlem i församlingen senast 15.8 för att kunna försäkra sig om rösträtt i höstens val. De som inträtt i kyrkan efter 15.8 kan endast få rösträtt om valnämnden utnyttjar sin rätt att uppdatera förteckningen över röstberättigade. Valnämnden kan korrigera förteckningen över röstberättigade tills den vinner laga kraft 2.11.2018 kl. 16.00. (23 kap. 12 §, 22 § och 23 § i kyrkolagen)

4. När måste en person som ämnar kandidera bli medlem i församlingen för att kunna ställa upp som kandidat?

En person som ämnar kandidera bör vara medlem i församlingen senast när kandidatuppställningen avslutas, dvs. 17.9.2018. (23 kap. 2 § i kyrkolagen)

5. När måste en person senast fylla 18 år för att kunna kandidera i valet?

Valbarhetsåldern måste ha uppnåtts på valdagen 18.11.2018. (23 kap. 2 § 1 mom. i kyrkolagen)

6. Kan röstningen på valdagen ordnas på flera ställen?

Om församlingen inte är indelad i röstningsområden kan det finnas endast ett röstningsställe på valdagen. Ambulerande röstningsställen ska alltså inte ordnas.

Om församlingen täcker ett stort område och det behövs flera röstningsställen på valdagen kan kyrkofullmäktige eller församlingsrådet besluta att församlingen delas in i röstningsområden. Indelningen i röstningsområden ska meddelas till Kyrkostyrelsen enligt anvisningarna i cirkulär 1/2018. En församling som är indelad i röstningsområden har en vallokal per röstningsområde. (23 kap. 19 § i kyrkolagen)

7. Hur kan gudstjänsterna ordnas på valdagen om två församlingar har tillgång till endast en kyrka?

I en kyrklig samfällighet, där flera församlingar firar söndagsmässan i samma kyrka vid olika tider (t.ex. den ena kl. 10.00 och den andra kl. 12.00), kan man på valdagen fira en tvåspråkig mässa eller två kortare mässor, så att alla församlingar har firat sin mässa före kl. 11.00 när valet inleds. Om röstningen på valdagen ordnas någon annanstans än i kyrkan måste personalen hinna förflytta sig till röstningsstället.

8. Är det möjligt att förhandsrösta utomlands i församlingsvalet?

I den kyrkliga vallagstiftningen finns inga bestämmelser om röstning utomlands och det är därför inte möjligt. I hela landet är det församlingarnas valnämnder som ansvarar för att ordna val. Under den tid förhandsröstningen pågår kan medlemmar rösta på vilket förhandsröstningsställe som helst i Finland.

Rösträtt i församlingsvalet har de medlemmar av kyrkan som har i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland. Frånvarande medlemmar i församlingen kan alltså inte rösta i valet. (23 kap. 12 § i kyrkolagen)

9. Kan jag befullmäktiga ett ombud att rösta i mitt ställe?

Rösträtten är till sin karaktär en personlig rättshandling. Rösträtten får således inte utövas genom ombud. Som ombud betraktas dock inte ett valbiträde eller annat biträde, som på den röstandes begäran har rätt att assistera den röstande.

10. Hur bör församlingar som hör till en kyrklig samfällighet instruera de röstande för att minimera antalet förkastade röstsedlar?

Valförrättaren ska instruera den röstande när han eller hon får sin röstsedel. Anvisningar till de röstande kan också sättas upp på väggen i vallokalen.

11. Kan en medlem eller ersättare i valnämnden eller dennes närstående kandidera i valet?

Enligt en ny bestämmelse kan en kandidat eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller föräldrar inte vara medlem eller ersättare i valnämnden. Med make eller maka avses äkta makar samt personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden eller i registrerat partnerskap med kandidaten. (23 kap. 19 § nytt 4 mom. i kyrkolagen)

12. Kan en församlingsanställd vara ordförande eller medlem i valnämnden?

I kyrkans vallagstiftning finns ingen bestämmelse som hindrar att en person som är anställd i en församling utses till valnämnden, om personen i övrigt uppfyller förutsättningarna för valbarhet som förtroendevald. På grund av befogenhetsförhållandena rekommenderas ändå inte att en person som är anställd i samma församling fungerar som medlem i valnämnden. De anställda kan dock bistå valnämnden i uppgiften.

13. Kan kyrkoherden vara medlem i valnämnden utan att vara medlem i församlingen?

En kyrkoherde som inte är medlem i församlingen kan inte vara medlem i valnämnden. Medlemmarna i valnämnden är förtroendevalda som omfattas av bestämmelserna om valbarhet till förtroendeuppdrag, även gällande medlemskapet i församlingen. Det är viktigt att kyrkoherden har ett nära samarbete med valnämnden och tryggar förutsättningarna för skötseln av uppgiften. En kyrkoherde som inte är medlem i församlingen kan delta som sakkunnig i valnämndens arbete. (23 kap. 2 § i kyrkolagen)

14. Hur bör man gå till väga om en medlem i valnämnden förlorar sin valbarhet efter att valnämnden har tillsatts?

När en medlem i valnämnden förlorar sin valbarhet befrias han eller hon från förtroendeuppdraget. Beslutet om befriande fattas av det organ som har valt den förtroendevalda, dvs. kyrkofullmäktige i en församling och församlingsrådet i en kyrklig samfällighet. Beslut om befriande av en medlem i centralvalnämnden fattas av gemensamma kyrkorådet. (23 kap. 4 §, 6 §, 19 § och 20 § i kyrkolagen)

15. Hur många stiftande medlemmar behövs för att grunda en valmansförening?

Minst tio röstberättigade medlemmar av församlingen kan grunda en valmansförening och ställa upp kandidater i församlingsvalet. (13 § i valordningen för kyrkan)

16. Kan en stiftande medlem i en valmansförening kandidera i församlingsvalet?

En stiftande medlem i en valmansförening kan kandidera för den aktuella valmansföreningen i valet. (15 § i valordningen för kyrkan)

17. Kan en kandidat för en valmansförening fungera som valmansföreningens ombud eller dennes ersättare?

En kandidat för en valmansförening får inte fungera som valmansföreningens ombud eller dennes ersättare. (15 § i valordningen för kyrkan)

18. Kan en valmansförenings ombud eller dennes ersättare vara medlem i valnämnden?

Enligt valordningen för kyrkan får en valmansförenings ombud eller dennes ersättare inte vara medlemmar av valnämnden. (15 § i valordningen för kyrkan)

19. Kan en medlem i valnämnden vara stiftande medlem i en valmansförening?

I kyrkans valbestämmelser finns ingen uttrycklig bestämmelse om att en medlem i valnämnden inte får vara stiftande medlem i en valmansförening. En medlem i valnämnden får dock inte fungera som valmansföreningens ombud eller dennes ersättare. Det rekommenderas inte att en medlem i valnämnden också är stiftande medlem i en valmansförening, eftersom detta medför praktiska problem för valnämndens verksamhet. En sådan person skulle på grund av sin dubbelroll vara jävig i så gott som allt beslutsfattande i valnämnden.

20. Kan en tjänsteinnehavare eller arbetstagare i en församling eller kyrklig samfällighet vara stiftande medlem i en valmansförening?

En tjänsteinnehavare eller arbetstagare i en församling kan vara stiftande medlem i en valmansförening under förutsättning att personen är röstberättigad i församlingsvalet, dvs. en församlingsmedlem som fyller 16 år senast på valdagen. Församlingens arbetstagare och tjänsteinnehavare är röstberättigade eftersom de är medlemmar i kyrkan, men de får inte kandidera i valet i den församling där de arbetar. Det här gäller på motsvarande sätt kyrkliga samfälligheter. (13 § i valordningen för kyrkan, 23 kap. 3 § och 12 § i kyrkolagen)

21. Antecknas uppgifterna om en valmansförenings ombud och dennes ersättare i stiftelseurkunden för valmansföreningen?

En valmansförenings ombud och dennes ersättare är medlemmar i valmansföreningen. Deras uppgifter antecknas i stiftelseurkunden och de undertecknar den på samma sätt som de övriga medlemmarna. Dessutom antecknas deras befullmäktigande att fungera som ombud och ersättare i punkten för detta på stiftelseurkundens första sida. (15 § i valordningen för kyrkan)

22. Vilken ålder krävs för kandidater, stiftande medlemmar i valmansföreningar, valmansföreningars ombud och medlemmar i valnämnden, och när måste ålderskravet uppfyllas?

En kandidat måste för att vara valbar fylla 18 år senast på valdagen 18.11.2018. En stiftande medlem i en valmansförening ska vara röstberättigad medlem i församlingen. Detta krav uppfylls om personen fyller 16 år senast på valdagen 18.11.2018. En medlem i valnämnden samt en valmansförenings ombud och dennes ersättare ska ha fyllt 18 år innan de väljs till uppgiften. (23 kap. 2 § och 12 § i kyrkolagen, 13 § och 15 § i valordningen för kyrkan)

23. Vilka behörighetsvillkor gäller för en valförrättare?

En valförrättare ska ha fyllt 18 år vid den tidpunkten då han eller hon utses till uppgiften. Personen behöver inte vara medlem i den församling där han eller hon fungerar som valförrättare. En kandidat eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller föräldrar kan inte vara valförrättare. Med make eller maka avses äkta makar och personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden eller i registrerat partnerskap med kandidaten. (23 kap. 19 § nytt 4 mom. i kyrkolagen)

24. Vilka behörighetsvillkor gäller för ett valbiträde och vad är valbitrådets uppgift?

Ett valbiträde ska ha fyllt 18 år vid den tidpunkten då han eller hon utses till uppgiften. Personen behöver inte höra till kyrkan eller vara medlem i den församling där han eller hon fungerar som valbiträde. En kandidat eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller föräldrar kan inte vara valbiträde. Med make eller maka avses äkta makar och personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden eller i registrerat partnerskap med kandidaten. Valbitrådets uppgift är att bistå den röstande enligt dennes önskemål. En röstande vars förmåga att göra en röstningsanteckning är väsentligt nedsatt får vid röstningen assisteras av ett 18 år fyllt biträde som han eller hon har utsett, och som inte är jävig för uppgiften som biträde. Biträdet är skyldigt att samvetsgrant iaktta den röstandes vilja och hemlighålla det som han eller hon fått veta i samband med röstningen. Biträdet får under inga omständigheter rekommendera att den röstande ska rösta på en viss kandidat. (23 kap. 19 § nytt 4 mom. i kyrkolagen, 33 § och 42 § i valordningen för kyrkan)

25. Kan samtycke till att ställa upp som kandidat återkallas?

Kyrkans vallagstiftning innehåller inga uttryckliga bestämmelser om saken. Om en person bevisligen återkallar sitt samtycke till kandidaturen innan stiftelseurkunden för valmansföreningen och kandidatlistan lämnas in, kan det ursprungliga samtycket betraktas som ogiltigt. Efter att kandidatuppställningen har avslutats tas ett återkallande av samtycke inte längre i beaktande.

26. Hur bör man gå till väga om en kandidat förlorar sin valbarhet efter 1.10, dvs. efter att kandidatlistorna gjorts upp?

Kandidaten avlägsnas inte från kandidatlistan. Kandidatens eventuella röster kommer kandidatlistan till godo. Kandidaten bör dock antecknas som icke valbar i den gemensamma resultattjänsten (VALAS) för att valresultat ska beräknas korrekt. (49 § 2 mom. i valordningen för kyrkan)

27. När blir det fråga om sämjoval?

1. Till det demokratiska valsystemet hör att man i första hand ordnar val. Sämjoval är dock möjligt i två olika situationer. Sämjoval kommer i fråga om
 - a. det lämnas in endast en godkänd kandidatlista, där valmansföreningen uppger de ordinarie medlemmarna samt sätter ersättarna i ordningsföljd.
 - b. det på de godkända kandidatlistorna finns lika många kandidater som antalet ordinarie medlemmar som ska väljas till organet eller åtminstone fyra femtedelar av det antal som ska väljas. (51 § i valordningen för kyrkan)
2. Valmansföreningen ska i det fall att endast en godkänd kandidatlista inlämnas i stiftelseurkunden uppge vilka kandidater som ska bli ordinarie medlemmar och sätta ersättarna i ordningsföljd. Om kandidaterna inte har uppgetts i stiftelseurkunden enligt ovanstående förrättas val mellan de ordinarie medlemmarna och ersättarna, trots att endast en godkänd kandidatlista har lämnats in.
3. Föresättningsarna för sämjoval uppfylls också om det på flera än en kandidatlista ställs upp högst så många kandidater som antalet medlemmar som ska väljas till organet. Om till exempel sammanlagt 19 kandidater är uppställda i valet på tre olika valmansföreningars kandidatlistor och 19 medlemmar ska väljas till kyrkorådet blir det fråga om sämjoval, och de aktuella kandidaterna väljs utan röstning. Sämjoval kommer däremot inte i fråga om det på de godkända kandidatlistorna finns flera kandidater än antalet medlemmar som ska väljas till organet.

28. Hur ska valkarantän tillämpas?

Inga egentliga bestämmelser finns gällande valkarantän, men det rekommenderas att kandidaterna behandlas likvärdigt. De praktiska tillämpningarna avgörs lokalt.

29. Var hittar man sigilltejp?

Sigilltejp kan hittas i webbutiker eller välsorterade bokhandlar.

30. Hur ska man göra om man efter att församlingen fattat beslut om att tillsätta eller komplettera valnämnden märker att en medlem/ersättare inte uppfyller villkoren för att vara förtroendevald eller inte har gett sitt samtycke till uppdraget?

När man har valt en person till valnämnden som inte uppfyller villkoren eller inte har gett sitt samtycke, är beslutet felaktigt. Sakfel i ett beslut korrigeras enligt bestämmelserna i 8 kap. i förvaltningslagen. Om hindret för att väljas in i valnämnden undanröjs i efterskott, till exempel genom att personen blir medlem i kyrkan, flyttar till församlingens område eller ger sitt samtycke, behöver beslutet inte korrigeras.